

Research in Curriculum Planning

Vol 16, No 34 (continus 61)
summer 2019, Pages 85-93

پژوهش در برنامه‌ریزی درسی

سال شانزدهم، دوره دوم، شماره ۳۴ (پیاپی ۶۱)
تابستان ۱۳۹۸، صفحات ۸۵-۹۳

Presenting a model in order to evaluate the effective factors on expanding the teaching of perceived agility (The Case of High School Students of Isfahan City)

الگوی تعیین عوامل مؤثر بر ادراک چابکی در تدریس (مورد مطالعه؛ دانش‌آموزان دوره متوسطه آموزش و پرورش شهر اصفهان)

Samane Bolboli, Farhad Shafiepoor Motlagh

¹ Mahalat Branch, Islamic Azad University, Mahalat, Iran.
² Asistant Professor Department of education, Mahalat Branch, Islamic Azad University, Mahalat, Iran.

سمانه بلبلی، فرهاد شفیعی‌پور مطلق*

^۱ کارشناس ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد محلات، محلات، ایران.
^۲ استادیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد محلات، محلات، ایران.

Abstract

The purpose of the present a model in order to evaluate the effective factors on expanding the teaching of perceived agility. The population studied in the present research includes Esfahan high school students in academic year 1392-93. A multi- stage clustered random sampling method was used to select the sample and 382 students were chosen. The present study instruments include three questionnaires namely: 1. The researcher made questionnaire about the factors on expanding the teaching of perceived agility. 2. Psychological rehabilitation researcher-made questionnair3. The researcher made questionnaire on expanding the teaching of perceived agility. For data analysis including person correlation method and step-by-step multi correlation and rout analysis model. Generally, the research findings indicate that there is a significant relationship between using flexibility, time management skills, using creative skills in students and developing perceived agility. The findings also indicate that cognitive rehabilitation, the relationship between time management skills, flexibility in teaching and using creativity skills in teaching, meditate students with developing of teaching perceived agility. Also the results indicate that the studied mode lain this research has a relatively ideal fitting.

Keywords: Perceived agility teaching, flexibility in teaching time management in teaching, creativity in teaching

چکیده

هدف پژوهش حاضر، الگوی تعیین عوامل مؤثر بر چابکی در تدریس بوده است. روش پژوهش، توصیفی از نوع همبستگی بوده است. جامعه آماری مورد مطالعه این پژوهش را همه دانش‌آموزان دوره متوسطه آموزش و پرورش شهر اصفهان در سال تحصیلی ۱۳۹۶-۹۷ تشکیل داده‌اند. برای انتخاب نمونه از روش تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای استفاده شده است و تعداد ۳۸۲ نفر برای پژوهش انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه‌های عوامل مؤثر بر چابکی در تدریس ($\alpha = 0/95$)، توانمندسازی روان‌شناختی ($\alpha = 0/91$) و ادراک چابکی در تدریس ($\alpha = 0/93$) بوده است. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از آزمون‌های همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون چندگانه گام‌به‌گام و مدل معادله ساختاری استفاده به عمل آمده است. به‌طور کلی یافته‌های پژوهش نشان داد، بین بهره‌گیری از انعطاف‌پذیری در تدریس، مهارت‌های مدیریت زمان و بهره‌گیری از مهارت‌های خلاق در فراگیران با توسعه تدریس چابکی ادراک شده در سطح $P < 0/05$ رابطه معناداری وجود دارد. همچنین نتایج نشان داد، توانمندسازی شناختی، رابطه بین بهره‌گیری از مهارت‌های مدیریت زمان و انعطاف‌پذیری در تدریس و بهره‌گیری از مهارت‌های خلاقیت در تدریس فراگیران را با توسعه تدریس چابکی ادراک شده در سطح $P < 0/05$ میانجی‌گری می‌کند. نتایج نشان داد، الگوی مورد مطالعه در این پژوهش از برازش نسبتاً مطلوبی برخوردار بوده است.
واژه‌های کلیدی: ادراک چابکی در تدریس، انعطاف‌پذیری در تدریس، مدیریت زمان در تدریس، خلاقیت در تدریس.

* نویسنده مسئول: farhad_shafiepoor@yahoo.com

پذیرش: ۹۷/۱۱/۱۳

وصول: ۹۳/۱۰/۲۲

مقدمه

مختلف تدریس را احاطه می‌کند. مؤلفه‌های تدریس چابک عبارت‌اند از: انعطاف‌پذیری و سرعت در پاسخگویی به تغییرات، ارائه راهکارهای جدید مطابق انتظارات معلم در کمترین زمان، استقبال از تغییرات و تبدیل آن‌ها به فرصت‌های جدید برای یادگیری و دانش‌آموز محور بودن (Yarmohammadian & Shafiepour Motlagh, 2013). مزایای حاصل از بهبود و افزایش چابکی در تدریس عبارت است از: کسب مهارت‌های یادگیری، دریافت سریع‌تر مطالب یادگیری، پیشبرد سریع‌تر تدریس به سمت هدف‌های از پیش تعیین شده، توانایی معلم در تغییر فرایندها و بهبود یادگیری، برقراری هماهنگی لازم بین سرویس‌دهندگان فناوری اطلاعات، کاهش زمان تدریس، افزایش رضایت خاطر فراگیران و پاسخگویی سریع‌تر فراگیران به نیازهای آموزشی. قابلیت‌های کلیدی چابکی در تدریس عبارت‌اند از: پاسخگویی؛ منظور از آن، توانایی معلم در خصوص تشخیص تغییرات مورد نیاز در کلاس و واکنش سریع به دانش‌آموزان است. شایستگی؛ منظور از آن توجه به توانایی‌های دانش‌آموزان در خصوص دریافت هدف‌ها از سوی معلم است. انعطاف‌پذیری و قابلیت سازگاری؛ منظور از آن عبارت است از توانایی معلم برای جریان دادن به فرایندهای تدریس و کسب هدف‌های مختلف، با استفاده از وسایل کمک‌آموزشی. سرعت انتقال؛ عبارت است از توانایی انجام فعالیت‌های تدریس در کمترین زمان ممکن و تحقق بخشیدن به حداکثر اهداف یادگیری مورد نظر (Greco & et al, 2006).

چارچوب نظری پژوهش

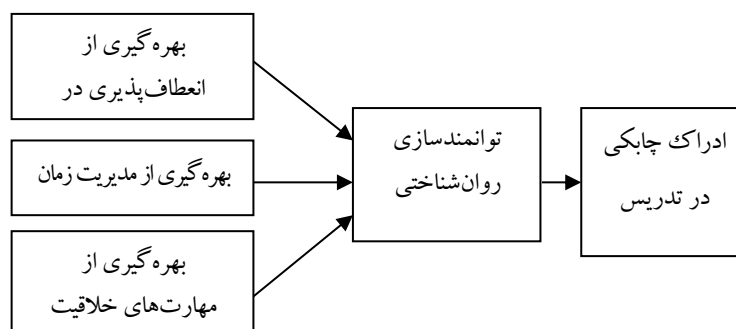
مطالعات (Trevon Milliard, 2016) و (CALDER, 2015) نشان داد، معلمان در فرایند تدریس دچار بحران و مشکل تصمیم‌گیری برای اجرای برنامه‌های درسی هستند. مطالعات (Kini & Podolsky, 2016) نشان داد، تجارب زیسته تدریس معلمان موجب کارایی آن‌ها می‌شود. یکی از ارکانی که در تدریس چابک باید از آن استفاده شود تفکر انعطاف‌پذیر است؛ تفکر انعطاف‌پذیر، مهارتی

از آنجا که یکی از مشکلات و شکوه‌های معلمان همواره کمبود وقت برای تدریس سرفصل‌های مورد نظر درس مربوطه است، بنابراین باید تدابیری جست که معلمان بتوانند با توجه به محدودیت‌های زمانی به اهداف یاددهی-یادگیری قصد شده، دست یافته و حداکثر یادگیری را برای دانش‌آموزان خود به ارمغان آورند. مطالعات (Stewart & Lombard, 2010) نشان داد که یکی از این تدابیر، استفاده از نظریه چابکی در تدریس است. چابکی یک تغییر الگوی فکری و تغییر پارادایم است. چابکی یک نوآوری مرحله‌ای در فرایند تغییر محسوب می‌شود. چابک بودن نمی‌تواند به‌طور کامل در هر سازمانی وجود داشته باشد (Kidd, 2000). چابکی توانایی پاسخ به تغییرات پیش‌بینی نشده است (Chen & , 2011). تدریس نیز در شرایط غیرقابل پیش‌بینی صورت می‌پذیرد و نیازمند پاسخگویی مؤثر از جانب معلم است. بنابراین نیازمند رفتار چابکی است. تدریس چابک یک روش تدریس با سرعت، سازگار و آگاهانه است که قابلیت سازگاری سریع در واکنش به تحولات و وقایع غیرمنتظره پیش‌بینی نشده و نیازمندی‌های فراگیران را دارد. در چنین تدریسی فرایندها و ساختارهایی یافت می‌شود که سرعت، انطباق و استحکام را تسهیل می‌کند. چابکی به توانایی تدریس موفقیت‌آمیز دامنه گسترده‌ای از فعالیت‌های آموزشی با کیفیت، زمان‌های کوتاه و تنوع تدریس اشاره می‌کند که برای فراگیران متعدد و مشخصی از راه تدریس فعال بر خواسته فراگیران ایجاد ارزش می‌کند و یادگیری را عمیق‌تر و پایدارتر می‌نماید. در واقع، چابکی یک توانایی اساسی است که ایجاد می‌کند فراگیر بتواند تغییرات موجود در یادگیری را احساس، دریافت، ملاحظه، تجزیه و تحلیل و پیش‌بینی کند و بنا به این تعریف، تدریس چابک، دارای اصولی است که دیدگاه وسیعی در مورد نظم نوری دنیای تدریس داشته، با توانایی‌ها و توانمندی‌های معدود خود به رویارویی با آشفتگی‌ها و نابسامانی‌های نامحدود می‌پردازد و جنبه‌های

فنون مدیریت زمان از تداخل وظایف جلوگیری کرده و در نتیجه استرس ناشی از عدم دستیابی به اهداف بلندمدت را از بین ببرند. (Siebert & Getinger, 2002) به این نتیجه دست یافت که با به کارگیری موفق تکنیک برنامه‌ریزی زمان می‌توان بین ۱۰ الی ۲۰ درصد از وقت خود را در هر روز ذخیره و حفظ کرد. مطالعات (Darling- et al, 2016) Hammond) نشان داد، معلمان برای استفاده بهینه از زمان باید به تحلیل شرایط کلاس و فرایندهای یادگیری بپردازند. پژوهش (Shirafkan & et al, 2008) نشان داد، آموزش مهارت‌های مدیریت زمان در کاهش سهل‌انگاری و کمال‌گرایی دانشجویان مؤثر است. نتایج پژوهش (Mccasslin, 2011) نشان داد، به‌منظور همکاری گروهی موفق، مربیان باید به راحتی از نقش سنتی مبتنی بر حاکمیت بر فراگیران در فرایند یادگیری دست بردارند. معلم زمانی می‌تواند از مهارت‌های مدیریت زمان در راستای تدریس چابک بهره‌مند شود که خلاقیت داشته باشد. (MacQueen, 1998) به این نتیجه رسید که بهره‌گیری از خلاقیت بر استفاده مفید از زمان اثرگذار است. نتایج پژوهش (Lampers, 2004) نشان داد، رشد حرفه‌ای معلمان و کارکنان مدرسه موجب افزایش مهارت‌های آنان، برقراری ارتباطات مؤثر با یکدیگر و افزایش خلاقیت شده است. نتایج پژوهش (Anwar & et al, 2012)، نشان داد که بین تفکر خلاق و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان متوسطه رابطه معناداری وجود دارد. (Hosseini, 1997) به این نتیجه رسید که برنامه آموزش خلاقیت در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر مثبت دارد و می‌توان برنامه آموزش خلاقیت معلمان را به‌عنوان الگویی مناسب برای پرورش خلاقیت و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان در مدارس سطح کشور در نظر گرفت. نگرش معلمان به خلاقیت، پایین است و شناخت کافی به فرایند و شیوه‌های پرورش آن ندارند و نمرات آزمون معلمان در چهار محور تفکر واگرا، عاطفی، شناختی و محیط اجتماعی پایین است. نتایج پژوهش (Saedi, 2002) نشان داد، دانش‌آموزان دارای معلمان خلاق در کلاس از آزادی عمل

است که برای گریز از فرایندهای فکری عادت شده، به پاسخ‌دهی، واکنش و درک و فهم به شیوه متفاوت مورد استفاده قرار می‌گیرد. بنا به نظر (Agha zadeh, 2009) مربی باید انعطاف‌پذیر بوده و برای فائق آمدن بر موانع و مشکلات پیش رو گام بردارد. همچنین معلم می‌تواند از روش تدریس انعطاف‌پذیر استفاده کند. بنا به نظر (Prashnig, 2002) نشان داد، روش تدریس انعطاف‌پذیر، موجب جلب علاقه و توجه دانش‌آموزان می‌شود. نتایج (Morgan, 2002) نشان داد، معلم توسط یافته‌های روش تدریس شخصی، امکان انعطاف‌پذیری بیشتری را به وجود می‌آورد و شیوه تدریس او باید با نیازهای دانش‌آموزان متناسب باشد. عامل دیگری که بر آن اساس تدریس چابک توسعه می‌یابد، مدیریت زمان است. مدیریت زمان، مجموعه‌ای از مهارت‌هاست که معلم را در استفاده مؤثر از زمان در فرایند یاددهی-یادگیری کمک می‌کند. مدیریت زمان شامل مهارت‌هایی از قبیل انضباط شخصی، هدف‌گذاری، کنترل وقفه‌ها، روش سازماندهی امور و غیره است. این مهارت‌ها به خوبی می‌توانند باعث حذف بسیاری از منابع استرس سازمانی شده و اثرات منفی آن را کاهش دهند (Baezat & Adib rad, 2004). (Stanley, 2004) معتقد است، برای استفاده مؤثر از زمان باید به این مسائل توجه داشت: ۱- اولویت‌بندی اهم وظایف قبل از شروع کار روزانه، ۲- اولویت‌بندی به شیوه قابل انعطاف، ۳- اطمینان از اینکه اولویت‌ها با اهداف عالی‌ه یکسان است. (Nicoll & Harrison, 2003) معتقد است که برخورداری استاد از مهارت‌های مدیریت زمان باعث می‌شود تا جلسات کلاس را به خوبی طراحی کرده و از روش‌های مناسب تدریس و یادگیری استفاده کند. درواقع به دانشجویان راجع به چگونگی کارشان بازخورد می‌دهد (Morhod & Greeffin, 2003). مدیریت زمان، یکی از راهبردهای مقابله فردی در مقابل فشار عصبی (استرس) است. عقیده آن‌ها بر این است که بسیاری از فشارهای روزانه را می‌توان با مدیریت خوب زمان، کاهش داد و یا از بین برد. نتایج (Claessens, 2004) نشان داد، مدیران می‌توانند با تقویت

توانمندسازی روان‌شناختی (احساس شایستگی، احساس مؤثر بودن، احساس خودمختاری و احساس معنی) و مدیریت زمان، رابطه‌ی معناداری وجود دارد. مطالعات (Spreitzer, 1995)، (Lee, 2009)، (Ergenli, 2007) نشان داد، توانمندسازی روان‌شناختی بر بهره‌گیری از مدیریت زمان اثرگذار است (Ahmadi, et al, 2011). بر اساس مطالعه‌ی ادبیات و پیشینه‌ی پژوهش، مدل مفهومی به صورت ذیل ترسیم شده است:

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش عوامل مؤثر بر ادراک چابکی در تدریس

علوم غیرانسانی بودند. ۷۲ درصد از پاسخگویان در مدارس دولتی و ۲۸ درصد از پاسخگویان در مدارس غیردولتی بودند. برای انتخاب نمونه از شیوه‌ی نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای استفاده شد. به این ترتیب که ابتدا از بین ۶ ناحیه‌ی آموزش و پرورش، به تصادف سه ناحیه انتخاب شد. از بین مدارس دولتی، غیردولتی و غیره در این دو منطقه، به تصادف چهار مدرسه‌ی دولتی انتخاب شد و سپس از هر مدرسه برحسب درصد و تصادف نهایتاً تعداد ۳۸۲ نفر از دانش‌آموزان برای پژوهش انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه‌ی عوامل مؤثر بر چابکی در تدریس شامل ۳ بُعد و ۳۰ گویه (گویه‌های ۱ تا ۱۰ = مدیریت زمان، گویه‌های ۱۱ تا ۲۰ = خلاقیت در تدریس، گویه‌های ۲۱ تا ۳۰ = انعطاف‌پذیری در تدریس)، پرسشنامه‌ی توانمندسازی روان‌شناختی شامل ۱۰ گویه و پرسشنامه‌ی ادراک چابکی در تدریس شامل ۱۵ گویه بوده است. مقیاس پرسشنامه‌های مورد استفاده برحسب

و فرصت بیشتری برای یادگیری برخوردارند. پژوهش‌های (Lombard & Stwatr, 2010)، (Seibert & Getinger,)، (Perez & Garcia, 2005)، (2002)، بین مهارت‌های مدیریت زمان و موفقیت‌های تحصیلی دانش‌آموزان رابطه‌ی معناداری وجود دارد. نتایج پژوهش (Morgan, 2002) نشان داد، بین خلاقیت و پیشرفت تحصیلی درس ریاضی دانش‌آموزان، رابطه‌ی معناداری وجود دارد. همچنین مطالعات نشان داد، بین ابعاد چهارگانه‌ی

فرضیه‌های پژوهش

۱. بهره‌گیری از عوامل سه‌گانه (بهره‌گیری از انعطاف‌پذیری، مهارت‌های مدیریت زمان و مهارت‌های خلاقیت) توان پیش‌بینی ادراک چابکی در تدریس را دارند.
۲. توانمندسازی روان‌شناختی رابطه‌ی بین عوامل سه‌گانه‌ی مؤثر را با ادراک چابکی در تدریس، واسطه‌گری می‌کند.
۳. مدل تجربی پژوهش توان پیش‌بینی تبیین ادراک چابکی در تدریس را دارد.

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر، توصیفی از نوع همبستگی بوده است. جامعه‌ی آماری مورد مطالعه‌ی این پژوهش را همه‌ی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه آموزش و پرورش شهر اصفهان در سال تحصیلی ۱۳۹۶-۹۷ تشکیل داده‌اند. ۴۳ درصد از پاسخگویان دختر و ۵۷ درصد از پاسخگویان پسر بودند، ۳۸ درصد از پاسخگویان در رشته‌ی علوم انسانی و ۶۲ درصد از پاسخگویان در رشته‌ی

یافته‌های پژوهش

فرضیه اول: بین بهره‌گیری از عوامل سه‌گانه (بهره‌گیری از انعطاف‌پذیری در تدریس، مهارت‌های مدیریت زمان و مهارت‌های خلاقیت در تدریس فراگیران) با توسعه تدریس چابکی ادراک شده رابطه معناداری وجود دارد.

پنج‌درجه‌ای لیکرت (خیلی‌زیاد، زیاد، متوسط، کم، خیلی کم) تنظیم شدند. روایی محتوایی پرسشنامه‌ها بر اساس نظرات استادان و متخصصان تأمین شده است. ضریب اعتبار پرسشنامه‌های مورد استفاده بر اساس آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۹۲، ۰/۹۵ و ۰/۸۷ به دست آمده است. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از آزمون‌های همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون چندگانه گام‌به‌گام و مدل معادله ساختاری استفاده به عمل آمده است.

جدول ۱. رگرسیون چندگانه گام‌به‌گام در خصوص پیش‌بینی توسعه تدریس چابکی ادراک شده بر اساس عوامل سه‌گانه (بهره‌گیری از انعطاف‌پذیری در تدریس، بهره‌گیری از مهارت‌های مدیریت زمان، بهره‌گیری از مهارت‌های خلاقیت در تدریس فراگیران)

sig	F	ΔR^2	R^2	R	sig	t	β	Sted.error	β	
۰/۰۰۱	۳۶۷/۶۴۳	۰/۴۷۵	۰/۱۸۱	۰/۴۲۶	۰/۰۰۱	۴/۴۲۶	۰/۳۲۵	۰/۳۶۲	۳/۳۵۲	مرحله اول ضریب ثابت بهره‌گیری از انعطاف‌پذیری در تدریس
۰/۰۰۱	۴۵۳/۴۳۸	۰/۴۲۶	۰/۲۷۸	۰/۵۲۸	۰/۰۰۱	۴/۴۲۶	۰/۴۱۸	۰/۳۴۵	۲/۲۷۳	مرحله دوم ضریب ثابت بهره‌گیری از انعطاف‌پذیری در تدریس بهره‌گیری از مهارت‌های مدیریت زمان
۰/۰۰۱	۶۵۳/۲۹۲	۰/۵۲۸	۰/۴۰۵	۰/۶۳۷	۰/۰۰۱	۵/۳۲۸	۰/۳۶۹	۰/۳۴۱	۶/۵۵۸	مرحله سوم ضریب ثابت بهره‌گیری از انعطاف‌پذیری در تدریس بهره‌گیری از مهارت‌های مدیریت زمان بهره‌گیری از مهارت‌های خلاقیت در تدریس فراگیران

واحد افزایش و به ازای یک واحد بهره‌گیری از مهارت‌های خلاقیت در تدریس فراگیران، توسعه تدریس چابکی ادراک شده ۰/۴۵ واحد افزایش یافته است. همچنین یافته‌های جدول ۱ نشان داد، بهره‌گیری از انعطاف‌پذیری در تدریس، ۱۸ درصد واریانس توسعه تدریس چابکی ادراک شده، بهره‌گیری از مهارت‌های مدیریت زمان، ۲۸ درصد واریانس توسعه تدریس چابکی ادراک شده و بهره‌گیری از مهارت‌های خلاقیت در تدریس فراگیران،

بر اساس یافته‌های جدول ۱، بین بهره‌گیری از عوامل سه‌گانه (بهره‌گیری از انعطاف‌پذیری در تدریس، مهارت‌های مدیریت زمان و مهارت‌های خلاقیت در تدریس فراگیران) با توسعه تدریس چابکی ادراک شده رابطه معناداری وجود دارد. بر اساس ضریب بتا به ازای یک واحد افزایش بهره‌گیری از انعطاف‌پذیری در تدریس، توسعه تدریس چابکی ادراک شده ۰/۳۷ واحد افزایش و به ازای یک واحد افزایش بهره‌گیری از مهارت‌های مدیریت زمان، توسعه تدریس چابکی ادراک شده ۰/۵۲

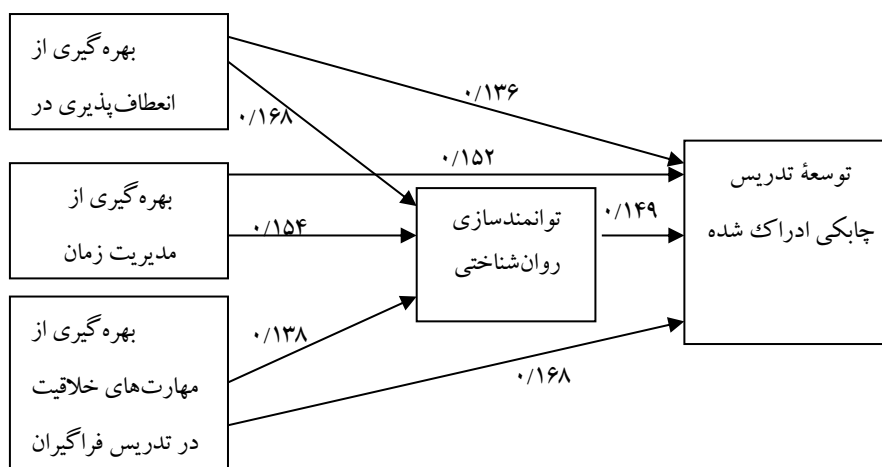
۴۰ درصد واریانس توسعه تدریس چابکی ادراک شده را فرضیه دوم: توانمندسازی روان‌شناختی رابطه بین عوامل سه‌گانه مؤثر را با توسعه تدریس چابکی ادراک شده، واسطه‌گری می‌کند.

جدول ۲. مسیرهای آزمون شده در الگوی معادله ساختاری

شماره	متغیرهای پژوهش	توانمندسازی روان‌شناختی			توسعه تدریس چابکی ادراک شده		
		اثر مستقیم	اثر غیرمستقیم	اثر کل	اثر مستقیم	اثر غیرمستقیم	اثر کل
۱	توانمندسازی روان‌شناختی	۰	۰	۰	۰/۱۴۹	۰	۰/۱۴۹
۲	بهره‌گیری از انعطاف‌پذیری در تدریس	۰/۱۶۸	۰	۰/۱۶۸	۰/۱۳۶	۰/۰۲۵	۰/۱۶۱
۳	بهره‌گیری از مهارت‌های مدیریت زمان	۰/۱۵۴	۰	۰/۱۵۴	۰/۱۵۲	۰/۰۲۲	۰/۱۷۴
۴	بهره‌گیری از مهارت‌های خلاقیت در تدریس فراگیران	۰/۱۳۸	۰	۰/۱۳۸	۰/۱۶۸	۰/۰۲۰	۰/۱۸۸

جدول ۲ نشان داد، اثر مستقیم توانمندسازی روان‌شناختی بر توسعه تدریس چابکی ادراک شده برابر با (۰/۱۴۹)، اثر مستقیم بهره‌گیری از انعطاف‌پذیری در تدریس بر توسعه تدریس چابکی ادراک شده برابر با (۰/۱۳۶)، اثر مستقیم بهره‌گیری از مهارت‌های مدیریت زمان بر توسعه تدریس چابکی ادراک شده برابر با (۰/۱۵۲) و اثر مستقیم بهره‌گیری از مهارت‌های خلاقیت در تدریس فراگیران بر توسعه تدریس چابکی ادراک شده برابر با (۰/۱۶۸)، در سطح $P < 0/05$ معنادار بوده است.

فرضیه سوم: الگوی تجربی پژوهش توان پیش‌بینی تبیین تدریس چابکی ادراک شده را دارد.

شکل ۲. مدل تجربی پژوهش در خصوص تعیین عوامل مؤثر بر توسعه تدریس چابکی ادراک شده

جدول ۳. شاخص‌های مدل تجربی پژوهش

RMSEA	GFI	AGFI	P(value)	df	χ^2
۰/۰۵۶	۰/۹۵	۰/۰۶۹	۰/۰۰۳۵۲	۲۴۷	۹۴/۵۳

نسبت به معلم و تدریس وی رضایت داشته و تدریس اثربخش صورت پذیرد. (Nicoll & Harrison, 2003) معتقد است که برخورداری استاد از مهارت‌های مدیریت زمان باعث می‌شود تا جلسات کلاس را به خوبی طراحی کرده و از روش‌های مناسب تدریس و یادگیری استفاده کند. بنا به نظر (Agha zadeh, 2009) مربی باید انعطاف‌پذیر بوده و برای فائق آمدن بر موانع و مشکلات پیش رو گام بردارد. همچنین معلم می‌تواند از روش تدریس انعطاف‌پذیر استفاده کند. داشتن انعطاف‌پذیری از سوی معلم موجب جذابیت تدریس وی می‌شود و از خستگی دانش‌آموزان در فرایندهای یادگیری جلوگیری می‌کند. این در حالی است که تدریس خشک و بی‌روح و انتقال صرف محتوای درسی به ذهن دانش‌آموزان، آن‌ها را از برنامه درسی و جریان یادگیری دچار دلزدگی می‌کند. بنا بر نظر (Prashnig, 2002) نشان داد، روش تدریس انعطاف‌پذیر موجب جلب علاقه و توجه دانش‌آموزان می‌شود. نتایج (Morgan, 2002) نشان داد، معلم توسط یافته‌های شیوه تدریس شخصی، امکان انعطاف‌پذیری بیشتری را به وجود می‌آورد و روش تدریس او باید با نیازهای دانش‌آموزان متناسب باشد. (MacQueen, 1998) به این نتیجه رسید که بهره‌گیری از خلاقیت بر استفاده مفید از زمان اثرگذار است. از آنجا که تدریس، نوعی هنر است، مستلزم خلاقیت است. داشتن خلاقیت از سوی معلم، شادابی و نشاط یادگیری را بهبود بخشیده و دانش‌آموزان را در جریان یادگیری فعال می‌کند. نتایج پژوهش (Lampers, 2004) نشان داد، رشد حرفه‌ای معلمان و کارکنان مدرسه موجب افزایش مهارت‌های آنان، برقراری ارتباطات مؤثر با یکدیگر و افزایش خلاقیت شده است. نتایج پژوهش (Anwar & et al, 2012) نشان داد که بین تفکر خلاق

بر اساس یافته‌های جدول فوق، $RMSEA=0/056$ ، $P(value)=0/00352$ ، $AGFI=0/069$ ، $GFI=0/95$ ، $\chi^2=94/53$ ، $df=247$ بوده و بیانگر این است که مدل مورد مطالعه از برازش نسبتاً مطلوبی برخوردار بوده است.

بحث و نتیجه‌گیری

یکی از مشکلات معلمان برای تدریس، کمبود وقت است. این در حالی است که موظفانند همه محتوای درسی را در طی زمان برنامه‌ریزی شده برای دانش‌آموزان تدریس کنند. بنابراین باید تدبیری اندیشیده شود که معلمان، دچار کمبود وقت نشده و مشکلی پیش نیاید. هدف پژوهش حاضر، تعیین عوامل مؤثر بر چابکی در تدریس بوده است.

مطالعات (Stewart & Lombard, 2010) نشان می‌دهد که یکی از این تدابیر، استفاده از نظریه چابکی در تدریس است. تدریس چابک یک روش تدریس با سرعت، سازگار و آگاهانه است که قابلیت سازگاری سریع در واکنش به تحولات و وقایع غیرمنتظره پیش‌بینی نشده و نیازمندی‌های فراگیران را دارد. نتایج پژوهش در خصوص فرضیه اول نشان داد، بین بهره‌گیری از عوامل سه‌گانه (بهره‌گیری از انعطاف‌پذیری در تدریس، بهره‌گیری از مهارت‌های مدیریت زمان، بهره‌گیری از مهارت‌های خلاقیت در تدریس فراگیران) با توسعه تدریس چابکی ادراک شده رابطه معناداری وجود دارد. مدیریت زمان و اداره وقت در دسترس برای تدریس، نیازمند مهارت است و از آنجا که زمان در دسترس محدودیت دارد، باید با داشتن طرح و برنامه‌ای حساب‌شده از حاشیه‌گویی و اضافه‌گویی پرهیز و صرفاً به نیازهای آموزشی فراگیران توجه شود. این امر موجب می‌شود که دانش‌آموزان ضمن یادگیری مطالب درسی،

- managment with Women Employees' Stress Job of Alzahra University, Reaserch Reportag, Unpublished, Shahid Beheshti university.
- CALDER. (2015). Missing Elements in the Discussion of Teacher Shortages (Washington), D.C.: American Institutes for Research, 2015), 1, <http://www.caldercenter.org/sites/default/files/Missing%20Elements%20in%20the%20Disucssion%20of%20Teacher%20Shortages%20PDF.pdf> (accessed April 7, 2016).
- Chen.W.H, Chiang.A.H. (2011). Network agility as a trigger for enhancing firm performance: A case study of a high-tech firm implementing the mixed channel strategy. *Industrial Marketing Management* 40; 643–651.
- Claessens, B. J. C., van Eerde, W., Rutte, C. G., & Roe, R. A. (2004). "Planning behavior and perceived control of time at work". *Journal of Organizational Behavior*, No. 25, PP: 937–950.
- Darling-Hammond, L., Furger, R., Shields, P. M., & Sutchter, L. (2016). Addressing California's emerging teacher shortage: An analysis of sources and solutions. Palo Alto, CA: Learning Policy Institute
- Garcia_R. R; Perez_G. F. (2004). Assessing Time Management Skills as an Important Aspect of Student Learning. *School Psychology International_ v25_n2_167-183*.
- Greco, P., Laschinger, H.K., & Wong, C. (2006). Leader empowering behaviors, staff nurse empowerment and work engagement/burnout. *J Nurs Leadership*, 19(4), 41-56.
- Hosseini, Afzalosadat. (1997). How to Make and Educate of Students' Creative, Roshe Moalem Magazin, Issue 5, pp. 47-46.
- Kidd, P. (2000). Two definitions of agility, Available at Webside address: www.CheshiireHenbury.com.
- Kini, T., & Podolsky, A. (2016). Does teaching experience increase teacher effectiveness? Palo Alto, CA: Learning Policy Institute.
- Lampers, B. (2004). Ten strategies for staff empowerment Reston. Vol A, less, Gp: 32.
- Mccasslin, N. (2011). Deram Ethic in Classroom and Meta), translated by Hossein Fadaei and Mohammad Agha babaei, Nashr publication.
- و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان متوسطه رابطه معناداری وجود دارد. (Hosseini, 1997) به این نتیجه رسید که برنامه آموزش خلاقیت در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر مثبت دارد. نتایج پژوهش در خصوص فرضیه دوم نشان داد، توانمندسازی روان‌شناختی رابطه بین عوامل سه‌گانه مؤثر را با توسعه تدریس چابکی ادراک شده، واسطه‌گری می‌کند. مطالعات (1995, Spreitzer)، (Lee, 2009) و (Ergenli, 2007) نشان دادند، توانمندسازی روان‌شناختی بر بهره‌گیری از مدیریت زمان اثرگذار است (Ahmadi, et al, 2011). توانمندسازی روان‌شناختی باعث می‌شود که معلمان برای تدریس از مدیریت زمان برخوردار بوده و به سادگی به بودجه‌بندی زمان در دسترس اقدام کنند. بودجه‌بندی زمان یا مدیریت زمان در جلوگیری از اتلاف وقت مؤثر بوده و شرایط را به گونه‌ای فراهم می‌کند که معلمان با همکاری دانش‌آموزان در خصوص موضوعات یادگیری به بحث و تعامل بپردازند. تأیید الگوی تجربی بیانگر این است که عواملی چون مدیریت زمان، انعطاف‌پذیری داشتن در تدریس و خلاقیت در فرایندهای یادگیری موجب توانمندسازی روان‌شناختی شده و این امر بر توسعه تدریس چابکی اثرگذار است.

منابع

- Ahmadi., P, Safari kahreh.,M,Nemati,S. (2011). Employees' Empoverment Management, Cultural Rsearches Office, Resam Publication, Second Print.
- Agha zadeh., M. (2009). Guaidance of New teaching Technique, Tehran: Ayeezh Publication, forth pub.
- Anwar, Muhammad Nadeem& Aness, Muhammad & Khizar, Asma, Naseer, Muhammad & Muhammad, Gulam. (2012). "Relationship of Creative Thinking with the academic Achievments of Secondary School Students", *International Interdisciplinary Journal of Education* –April 2012, Volume 1, Issue 3.
- Baezat, Fereshteh, Adib rad, Nastaran. (2004). The study of Relationship between Time

- McInerney, D. M. & Sinclair, K. E. (1992). Dimensions of school motivation. A crosscultural validation study. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 23, 389-406.
- MacQueen, C. (1998). *Getting Ahead in Tertiary Study: A Practical Guide for Business, Social Science and Arts Students*, UNSW Press, Sydney.
- Morhod., M & Greeffin. (2003). *Organizational behaviour*, translated by seyed Mehdi Alvani & Memarzadeh, Tehran: Morvarid Publication.
- Morgan, R. (2002), *developing teaching style*, New York.
- Nicoll, K. & R. Harrison. (2003). "Constructing the Good Teacher in Higher Education: The Discursive Work of Student"; *Journal of Studies in Continuing Education*, Vol. 25, No. 1.
- Prashnig, B. (2002). *The power of diversity*, Published by Batman, New Zealand.
- Saeedi, Ali. (2002). *The Relationship between Teacher with Students' Creative of forth & Fifth in Eeementary School*, 11 erea, Tesis of Education, Allame Taba tabayei University.
- Seibert_ jill. k; Getinger_ M. (2002). *Contributions Of Study Skills To Academic Competence*. *School Psychology Review_ v31 n3 p350-65*.
- Shirafakn, A., Norani pour, R., Karimi, Y., Esmaili, M. (2008). *The Effect of Effectiveness of Education of Time Management Skills on Students' Negligence and Perfectionism*, *Quartely of New Counselors Researches*, Issue 7, No 27.
- Stanley, A. (2004). *Leadership styles and conflict management: An exploratory study*. Doctoral Dissertation, Regent University.
- Stwart_ A. J.; Lombard_ K. (2010). *Exploring the Relationship between Time Management Skills and the Academic Achievement of African Engineering Students A Case Study*. *Journal of Engineering Education_ v35 n1 79-89*.
- Trevon Milliard. (2016). "Schools in 'Crisis': Nevada Short Nearly 1,000 Teachers," *Reno Gazette-Journal*, October 9, 2015, accessed April 6, 2016, <http://www.rgj.com/story/news/education/2015/10/08/schools-crisis-nevada-short-nearly-1000-teachers/73618992/>.
- Yarmohammadian., M., Shafiepour Motlagh., F. (2013). *Presenting a Model in order to Study of Perceived Efficeincy Communication between Teacher & Student*, *Quarterly of Curriculum Planning Research*, Year Tenth, Period 2, Issue 9, Spring, pp.16-26.